Magyar Könyvvizsgálói Kamara

Könyvvizsgálati bizonyítékok

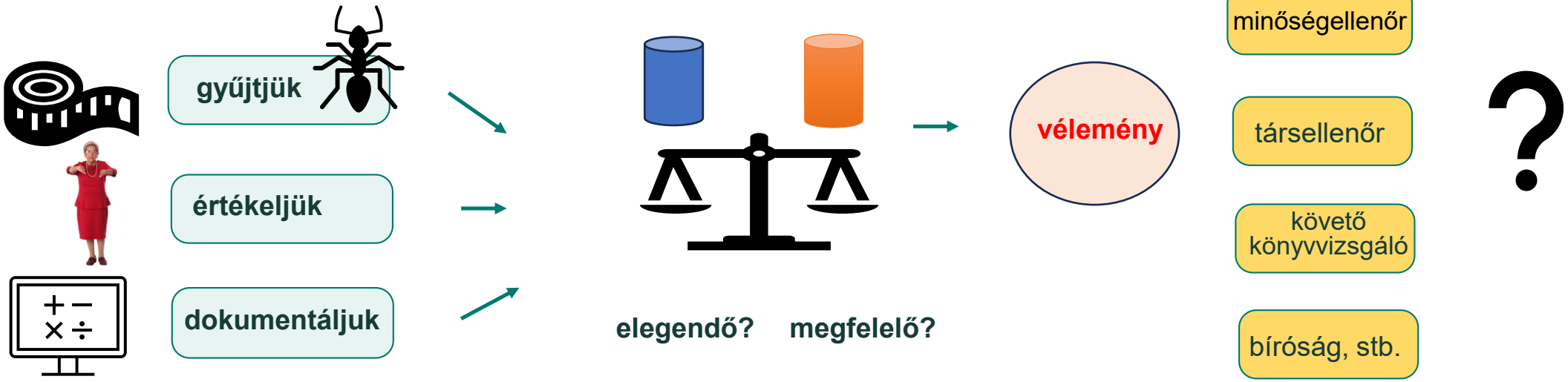
A bizonyítékalapú gondolkodás, dokumentáció és szakmai szkepticizmus gyakorlata

2026. évi kötelező oktatás

Tartalom

3. Miért központi kérdés a bizonyíték?
4. Kockázatfelmérés-eljárások-bizonyítékszerzés-jelentés
5. Mi minősül könyvvizsgálati bizonyítéknak?
6. Elegendő és megfelelő bizonyíték
7. Bizonyítékszerzési eljárások eszköztára
8. Dokumentáció: a bizonyíték láthatóvá tétele
9. Kockázatokat célzó könyvvizsgálói eljárások
10. Könyvvizsgálati módszertan: a standardok lefordítása a gyakorlatunkra
11. Készletek: bizonyítékok az ISA 501 alapján
12. Külső megerősítések és egyenleg-visszaigazoltatás
13. Csalásból eredő kockázatok kezelése az ISA 240 alapján
14. Kulcsüzenetek
15. Mintavételezés alkalmazása a bizonyítékszerzésben (ISA 530)
16. Mintavételezés folyamata
17. Mintavételezés folyamata (folytatás)
18. Vállalkozás folytatása elv megítélése és hatásai
19. Vállalkozás folytatásának elve – lehetséges döntési fa
20. Fordulónap utáni események bizonyítékai és hatásaik (ISA 560)
21. Fordulónap utáni események bizonyítékai és hatásaik (folytatás)
22. Teljességi nyilatkozat és a vezetés nyilatkozatai
23. Vezetés szakértője által előállított dokumentumok
24. Vezetés szakértője által előállított dokumentumok (folytatás)
25. Információ-technológiai aspektusok – I
26. Információ-technológiai aspektusok – II

Miért központi kérdés a bizonyíték?

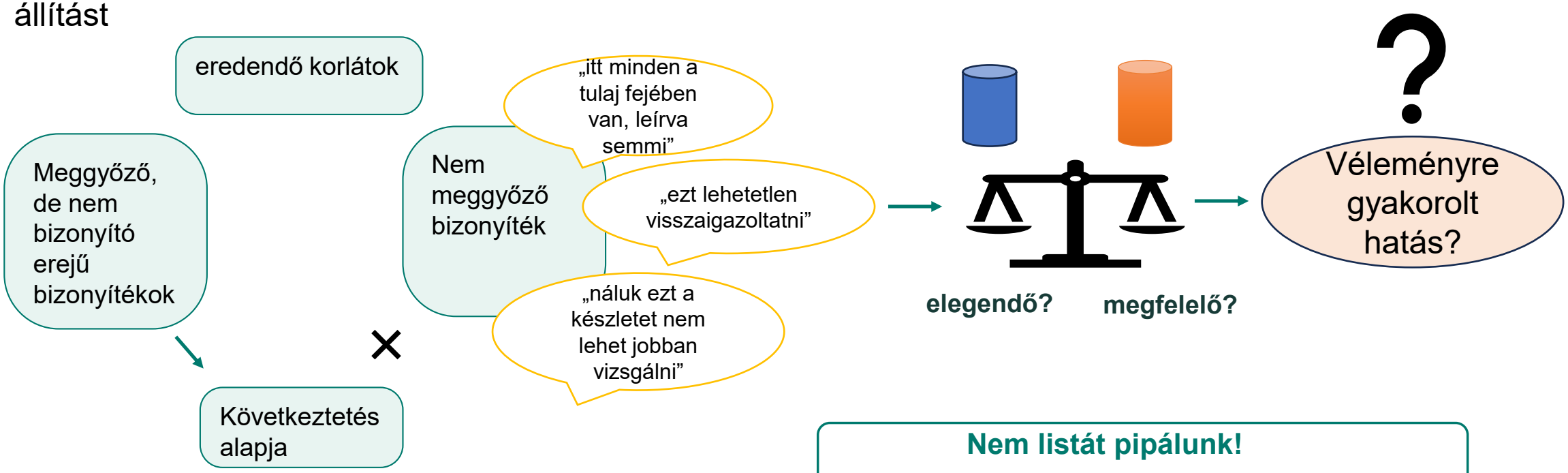
A könyvvizsgálói vélemény szakmai alapja nem az intuíció, a tapasztalat vagy a józan ész, hanem az elegendő és megfelelő bizonyítékok összessége.

Kellő ≠ abszolút bizonyosság, de nem is megérzés. Ha nincs elegendő és megfelelő bizonyíték, megalapozatlan lesz a vélemény.

Amikor a rutin felváltja a bizonyítékalapú gondolkodást

Kockázatfelmérés – eljárások – bizonyítékszerzés - jelentés

A könyvvizsgáló célja **kellő bizonyosság** megszerzése arról, hogy a pénzügyi kimutatások egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást

Nem listát pipálunk!

Azért végzünk kockázatfelmérést, hogy meghatározzuk azon eljárásokat, amikkel ELEGENDŐ és MEGFELELŐ bizonyítékot tudunk szerezni a következtetésünk alátámasztásához. Az elvégzett eljárások ügyfelenként eltérőek lehetnek. Nincs általános eljárás lista!

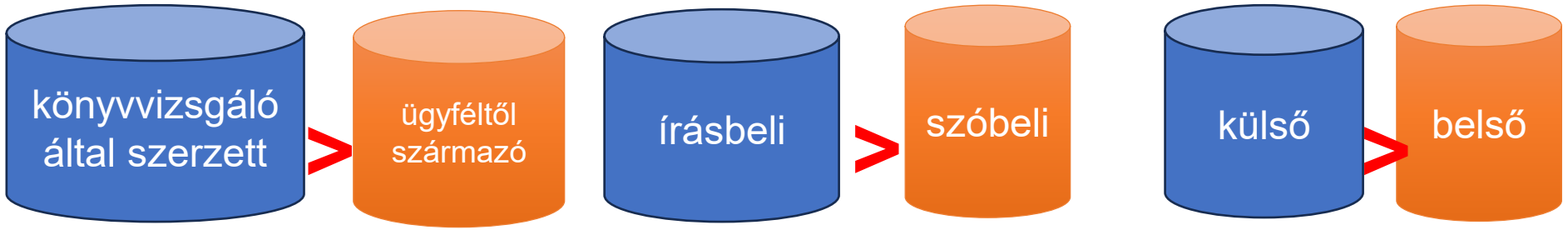
Mi minősül könyvvizsgálati bizonyítéknak?

minden olyan információ, amelyet a könyvvizsgáló a következtetéseihez felhasznál.

Ügyféltől származó
főkönyv, analitika, kartonok, IT rendszerből származó lista, excel tábla, szerződés, számla, szállítólevél, bankkivonat, teljességi nyilatkozat*

Könyvvizsgáló által szerzett
leltáron végzett megfigyelés, újraszámítás, ismételt végrehajtás, interjú dokumentált tartalma

Külső forrásból származó
szakértői vélemény, külső megerősítés, ügyvédi levél

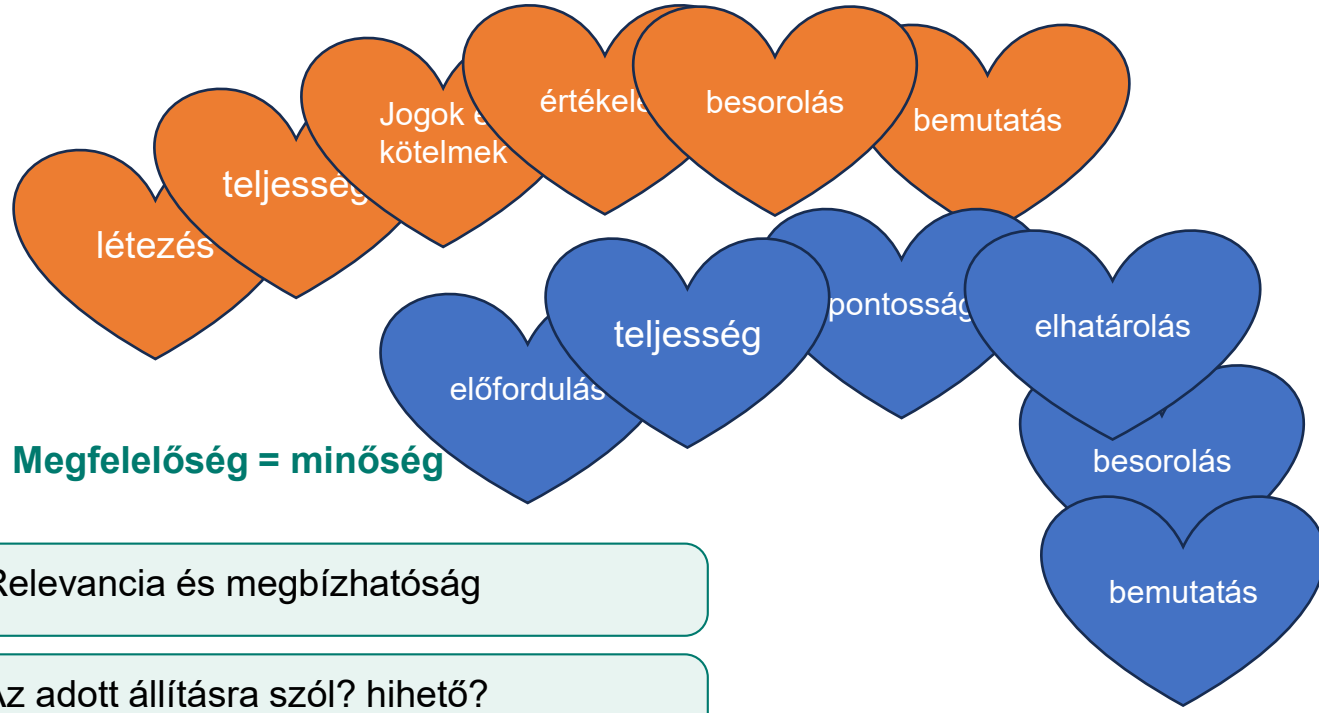

***önmagában a teljességi nyilatkozat nem elegendő és megfelelő bizonyíték egyetlen kérdésben sem!**

Vevőkövetelés: közvetlenül a könyvvizsgálóhoz beérkező külső visszaigazolás erősebb bizonyíték, mint az ügyféltől kapott vevőkarton. DE – szakmai szkepticizmus! A nem a közvetlenül a kv-hoz érkező egyenlegközlő gyengébb bizonyíték.

Vezetői nyilatkozat és utólagos pénzbefolyások

Elegendő és megfelelő bizonyíték

Elegendőség = mennyiség

- Kockázat és a bizonyíték minősége
- Magasabb kockázat – több bizonyíték
- Jó minőségű bizonyíték – kevesebb elég
- Sok gyenge bizonyíték – kevés lehet

Követelés behajthatósága

Megfelelőség = minőség

- Relevancia és megbízhatóság
- Az adott állításra szól? hihető?
- Leltármegfigyelés: létezés? értékelés?
- Szállítólevél: létezés? értékelés? időszak?

Értékesítési számla

Egy bizonyíték nem „általában jó”, hanem valamelyik állítás alátámasztására.

Bizonyítékszerzési eljárások eszköztára

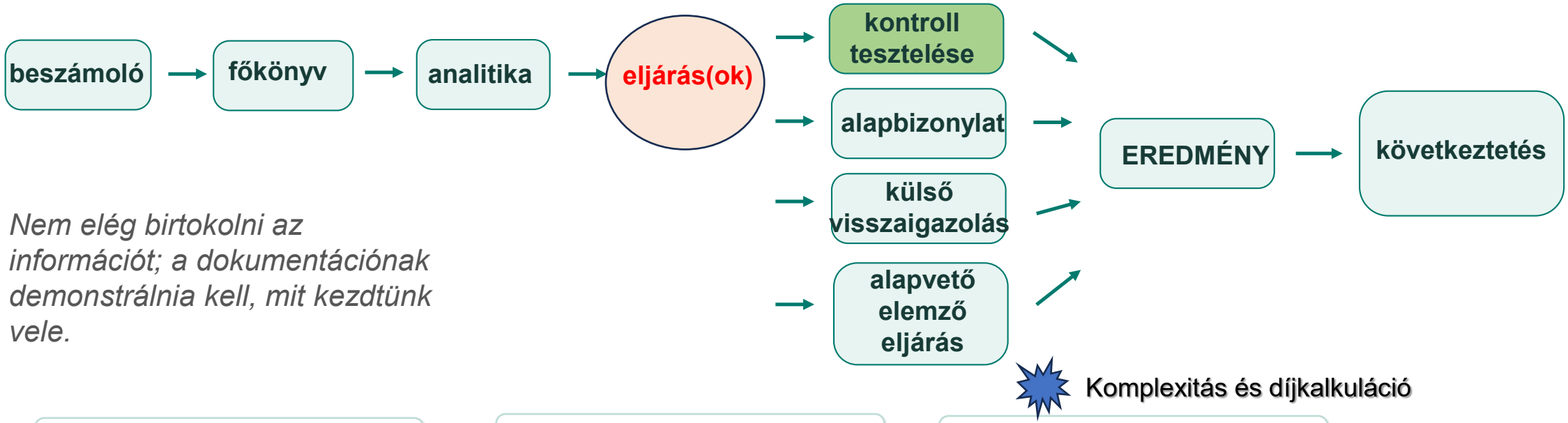
A meggyőző bizonyíték gyakran több eljárás kombinációjából áll össze.

- interjú
- szemrevételezés
- megfigyelés
- egyeztetés
- külső megerősítés
- újraszámítás
- ismételt végrehajtás
- elemző eljárások

Bérköltség

Szakmai szkepticizmus: az interjú és az ügyféltől kapott magyarázat csak kiindulópont — alátámasztás szükséges.

Dokumentáció: a bizonyíték láthatóvá tétele

Nem elég birtokolni az információt; a dokumentációnak demonstrálnia kell, mit kezdtünk vele.

Jó munkapapír

cél, sokaság/tétel, végrehajtott eljárások a mintán, eredmény, következtetés

Szóbeli információ

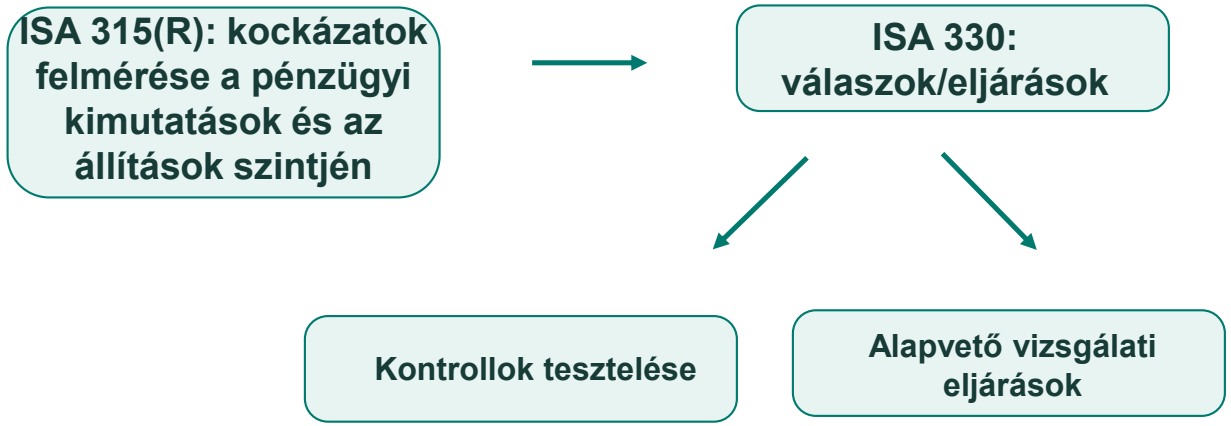
lényeges interjúk dokumentálása, ki mit mondott; a szó elszáll, a dokumentáció megmarad

Díjkalkuláció

kockázatok, eljárások, szakértők/más erőforrások bevonása, óraszám, díj

Kockázatokat célzó könyvvizsgálói eljárások

Az elvégzendő könyvvizsgálati eljárásokat a beszámoló szintjén és az állítások szintjén azonosított kockázatokra reagálva határozzuk meg.

Kontrollokra építő megközelítés

Ha a kontrollok kialakítása megfelelő és működésük dokumentált, tesztelésükkel csökkenthető a szubsztantív eljárások terjedelme

Szubsztantív megközelítés

Informális kontrollkörnyezetben vagy kevés nagy tranzakciónál gyakran hatékonyabb.

Árbevétel kontrollok

Könyvvizsgálati módszertan: a standardok lefordítása a gyakorlatunkra

A módszertan dokumentált szakmai eljárásrendszer, amely biztosítja az elegendő és megfelelő bizonyíték megszerzését.

Mit tartalmazzon a módszertan?

- lényegességi referenciaértékek és százalékok
- munkapapírok, ellenőrző listák, formanyomtatványok
- mintaválasztási módszerek és mintaszámok
- banki, vevői, szállítói egyenlegközlő formátumok
- jogi levél kérő formanyomtatvány
- stb.

A módszertan a MIR melléklete

Mindenkinek van módszertana – a kérdés az, hogy dokumentált és a standardoknak megfelelő-e.

Az egy könyvvizsgáló cégben dolgozók azonos módszertant használnak.

Készletek: bizonyítékok az ISA 501 alapján

A leltármegfigyelés célja nem a leltározás elvégzése, hanem a vezetés eljárásainak értékelése és tesztszámolás.

Ha a készlet jelentős számlaegyenleg, a könyvvizsgálónak meg kell figyelnie a leltározást és tesztszámolásokat kell végeznie

Létezés

fizikai részvétel, a folyamat megfigyelése, tesztszámolás – leltárívről a polchoz, ellenőrző lista kitöltése (vezetői levél pontok?), tesztszámolások, sérült/avult tételek azonosítása

Teljesség

Tesztszámolás – polcról a leltárívhez, összes leltárívet és csak a ténylegesen felhasznált leltáríveket feldolgozták, hiány/többleteket lekönyvelték, leltár utáni készlet egyeztetése analitikához

Értékelés

nem a leltár a fő bizonyíték erre, hanem a korosítás, fordulónap utáni árak, megrendelések, piaci információk

Jogok és kötelmek

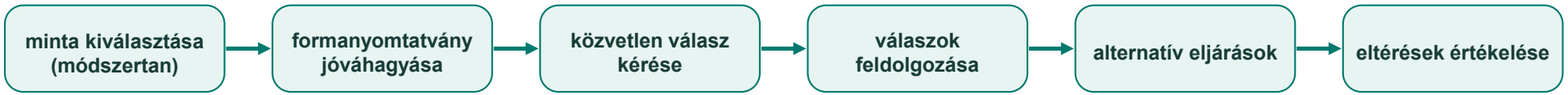
szerződés, Incoterms, külső megerősítés – nem látszik a leltármegfigyeléskor, hogy ki a készlet tulajdonosa

- Ha a leltárfelvételen való részvétel nem megvalósítható, alternatív bizonyítékszerzés szükséges. Alternatív megoldások
- Értékelés állításra nem a leltár a legjobb bizonyíték forrás Könyv szerinti érték alatt értékesített készlet
- Kié a készlet – erre nem ad bizonyítékot a leltározás megfigyelése, a jogok és kötelmek külön vizsgálandók (idegen helyen tárolt készlet, bizományosi készlet, stb.)
- Ellentmondó információ esetén további bizonyítékot kell szerezni.

Szállító, idegen helyen tárolt készlet, bank, letétkezelő, forgalom, beszerzések, stb. is visszaigazoltatható

Külső megerősítések és egyenleg-visszaigazoltatás

a külső megerősítés harmadik fél által közvetlenül a könyvvizsgálónak adott írásbeli válaszként megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték

A visszaigazoltatás akkor erős bizonyíték, ha a folyamat a könyvvizsgáló kontrollja alatt marad.

Pozitív megerősítés

Választ kér a könyvvizsgáló, akár egyetért a vevő az egyenleggel, akár nem; nagyobb bizonyító erő, de válaszhiány esetén alternatív eljárás kell. Eltérés esetén tételesen meggyőződni arról, hogy melyik félnek van igaza.

Negatív megerősítés

Akkor kér választ a könyvvizsgáló, ha a vevő nem ért egyet az egyenleggel. Szűkebb körben: alacsony kockázat és sok kis tétel esetén lehet indokolt, ha támaszkodunk kontrollokra – de gyengébb bizonyíték.

Csalásra utaló jelek

gyanúsan gyorsan, azonos email címről, , privát email címről érkező válaszok, vagy nem közvetlen válaszok esetén további eljárások szükségesek

Dokumentáljuk a teljes folyamatot, a kiválasztástól a kiküldésen át, a válaszok beérkezésén és az eltérések alátámasztó dokumentációhoz egyeztetésén túl az alternatív eljárásokig

- Vevő egyenlegközlés dokumentációja

Csalásból eredő kockázatok kezelése az ISA 240 alapján

Minden könyvvizsgálaton jelentős kockázatként kell kezelni a **kontrollok vezetés általi felülírásának kockázatát** és célzott eljárásokat végezni rá

Könyvelési tételek

kockázatos, év végi, nagy/kerek összegű, szokatlan számlakapcsolatú tételek tesztelése

„Vegyes” könyvelések

Ki könyvelte?

Becslési elfogultság

módszer, adatok, feltételezések, konzisztencia, túlzott optimizmus/pesszimizmus jelei

TFÉCS

Szokatlan tranzakciók

üzleti cél, kapcsolt felek, időzítés, bonyolult struktúra, homályos magyarázat

A **csalás kockázata az árbevétel elszámolásában** néhány kivétellel szintén mindig jelentős kockázat, amire célzott eljárásokat kell végezni

Prémium

Kiszámíthatatlansági elem: a korábbi évekhez képest más, máskor vagy másképp elvégzett ÉS DOKUMENTÁLT eljárás.

Kulcsüzenetek

Kockázat → állítás → eljárás → bizonyíték → eredmény → következtetés

A bizonyíték mennyisége (elegendő) és minősége (megfelelő) együtt értelmezendő

Adott bizonyíték ereje állításonként eltérő lehet

A külső megerősítés csak akkor erős bizonyíték, ha a könyvvizsgáló kontrollálta az egyenlegközlés folyamatát

Ami nincs dokumentálva, az a könyvvizsgálat szempontjából nem létezik

Köszönöm a figyelmet!

Mintavételezés alkalmazása a bizonyítékszerzésben

1) **ISA 530 alapján**
   - A mintavételezés célja, hogy a mintából szerzett bizonyíték alapján a könyvvizsgáló a teljes sokaságra következtessen
   - A kiválasztás, végrehajtás és értékelés egyaránt a **bizonyíték elegendőségéhez és megfelelőségéhez kapcsolódik**
     - Tehát dokumentálni kell a kiválasztás módját és magát a kiválasztást is
   - Mintaeredmények alapján a könyvvizsgáló azt értékeli, hogy a bizonyíték elégséges-e a sokaság egészére vonatkozó következtetése levonásához
2) **Mintavételezés audit módszertan, számos kivitelezési lehetősége van, ezért a minőségirányítási-rendszer dokumentáció része**
   - Ki kell alakítsuk a saját mintavételezési eljárásainkat (kontroll tesztre és alapvető eljárásokra vonatkozó tesztekre is), pl.
     - Milyen (elő)feltételek mellett tudunk mintavételezést végezni (pl. homogén sokaság, ezt hogyan hozzuk létre)
     - Hogyan határozzuk meg az egyedileg lényeges tételeket
       - pl. közepes kockázat mellett a végrehajtási lényegesség 25%-a feletti tételeket minősítjük egyedileg lényegesnek, amelyeket teljeskörűen teszteljük
     - Hogyan határozzuk meg a még nem tesztelt populációból veendő minta elemszámát
       - Milyen egyéb eljárásokat tudunk még figyelembe venni, amely csökkenti a kockázatunkat (pl. alapvető elemző értékelés)
     - Milyen mintavételi eljárással választjuk ki a sokaságból a megadott elemszámba tartozó egyedi tételeket
       - Statisztikai (MUS, random (pl. excel random)) – hiba esetén kivetíthető, extrapolálható
       - Nem statisztikai – saját szakmai alapon történő kiválasztás, amely így nem vetíthető ki a teljes sokaságra hiba esetén

Mintavételezés alkalmazása a bizonyítékszerzésben

3) Mintavételezés folyamata

- A kapott riport validálása (hatékony és nem hatékony IT környezet esetén), pl. árbevétel analitika
- A tesztelés céljának, valamint a sokaság jellemzőinek meghatározása, amelyből a mintát vesszük
  - A sokaságnak homogénnek kell lennie, hogy a jellemzőik azonosak legyenek *(ha egy társaság foglalkozik egy termék eladásával és annak testreszabásával, betanításával, akkor ezeket a bevételeket külön kell választani, hiszen mások lesznek a teljesítési feltételek, ezáltal az árbevétel elszámolhatósága is)*
- Mintaelemszám meghatározása a saját módszertanunk alapján, például:
  - Egyedileg lényeges tételek meghatározása:

lényegesség	120 000	eFt
végrehajtási lényegesség	50%	
végrehajtási lényegesség	60 000	eFt
egyedileg lényeges	25%	
egyeileg lényeges	15 000	eFt

  - Tehát az árbevétel analitikából kiválasztjuk az összes 15.000 eFt feletti tételt és teljeskörűen teszteljük az általunk kiválasztott alapbizonylatokhoz (alapvető eljárások esetén)

Mintavételezés alkalmazása a bizonyítékszerzésben

3) Mintavételezés folyamata *(folyt.)*

- A tesztelendő sokaságból kivonjuk az egyedileg lényeges tételeket, így meghatározzuk a még tesztelésre ki nem választott sokaságot
- Ebből a fennmaradó sokaságból a saját kockázatértékelésünk és módszertanunk alapján meghatározzuk a tesztelendő elemszámot, például:

Populáció	3 137 196	thuf
Key itemek (egyedi treshold feletti)	761 104	thuf
Fennmaradó populáció	2 376 092	
végrehajtási lényegesség	183 750	THUF
megbízhatósági szint	1,4	
mintavételezési intervallum	131 250	
mintaszám	18	

	Megbízhatósági szint	Megbízhatósági tényező
Magas	95%	3,0
Közepes	80-90%	1,6 – 2,3
Alacsony	65-75%	1,1 – 1,4

- Statisztikai mintavételi eljárással (pl. excel randommal) kiválasztjuk azt a 18 db tételt, amelyet az egyedileg lényeges tételeken túl tesztelni szükséges
- Amennyiben az egyedileg lényeges tételek elemszáma irreálisan magas, úgy célszerű megvizsgálni, hogy a teljes sokaságra vonatkozóan milyen eredményre vezet a (statisztikai) mintavételezési módszertanunk

Vállalkozás folytatásának elve megítélése és hatásai

1) **Háttér**
   - A vezetésnek a pénzügyi kimutatásokat azt feltételezve kell elkészíteni, hogy a társaság a belátható jövőben folytatja, folytatni tudja üzletszerű tevékenységét, nem várható a működés beszüntetése.
   - A belátható jövő legalább a mérleg fordulónapjától számított 12 hónapos időtartam
     - ***Változás:*** 2027.01.01-gyel induló üzleti évek vonatkozásában nem a fordulónaphoz, hanem a beszámolók jóváhagyásának dátumához viszonyított következő 12 hónapra kell kiterjedjen a megítélés
   - Az eszközöket és a kötelezettségeket arra alapozva tartják nyilván, hogy a gazdálkodó egység képes lesz a szokásos üzletmenet során realizálni eszközeit és rendezni kötelezettségeit.
   - Saját tőke PTK által előírt feltételeinek megsértése és annak kezelése
2) **ISA 570 alapján**
   - A vállalkozás folytatására vonatkozó következtetés alapja a vezetés értékelésére, a jövőbeni eseményekre és feltételekre, valamint az ezekkel kapcsolatos tervek realitására szerzett könyvvizsgálati bizonyíték.
   - Lényeges bizonytalanság esetén a standard a bizonyíték gyűjtés mélységét, illetve a kommunikáció/megítélés követelményeit is fokozza
3) **Audit kockázat**
   - A vezetés helyesen ítélte-e meg a vállalkozás folytatásának képességét, azaz az általa használt feltételezések, jövőbeni várakozások megalapozottak és megbízhatóak
   - A társaság saját tőkéje nem felel meg a jogszabályi előírásoknak *(Figyelem, Szakma májusi száma, Mészáros L. cikke!)*

Vállalkozás folytatásának elve megítélése és hatásai

4) Könyvvizsgáló dokumentált eljárásai, bizonyíték gyűjtése

- Dokumentáltan elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezzen és
  - következtetést vonjon le arra vonatkozóan, hogy helyénvaló a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazása
  - következtetést vonjon le arra vonatkozóan, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság a gazdálkodó egység vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban
  - következtetést vonjon le arra vonatkozóan, hogy a beszámoló megfelelően mutatja-e be a vállalkozás folytatására vonatkozó információt
- Előző pontban jelzett következtetésekhez szükséges, hogy a könyvvizsgáló megszerezze és áttekintse a vezetés értékelését és megvizsgálja, hogy
  - Az alkalmazott feltételezések helytállóak-e (várható árbevételek, költségek, CAPEX értékek)
  - Tartalmaz-e minden releváns információt, döntést, amelyről a könyvvizsgáló már szerzett bizonyítékokat, illetve azokkal ellentétesek-e a vezetés feltételezései
  - Mikor készült a vezetés becslése, szükséges-e azon módosítani, frissíteni
  - Milyen intézkedési terve van a vezetésnek, hogy a tervben lévő célokat, CF-kat elérje, illetve azok megvalósíthatók-e
  - A vezetés korábbi tervei hogyan teljesültek, azaz mennyire megfelelő becsléseket készít a vezetés
- Negatív saját tőke esetén a vezetés és tulajdonosok tervezett lépéseinek dokumentálása

Fordulónap utáni események bizonyítékai és hatásaik

1) **ISA 560 alapján**
   - A fordulónap (FN) utáni eseményekre vonatkozóan a könyvvizsgálónak az audit jelentés dátumáig kell bizonyítékot szereznie arról, hogy az ilyen események megfelelően vannak tükröztetve a tárgyévi mérlegben és eredménykimutatásban, vagy megfelelően kerültek közzétételre a kiegészítő mellékletben
2) **Audit kockázat**
   - A vezetés helyesen ítélte-e meg, hogy az adott FN utáni esemény a tárgyévi beszámolóra módosító hatással bír, vagy csak kifejezetten közzétételi kötelezettséget érint
   - Számos SZÜK állítása érintett lehet, de kiemelt kockázat lehet
     - Kötelezettségek teljeskörűsége és pontossága, beleértve a céltartalékokat is
     - Árbevétel létezése és pontossága
     - Költségek és ráfordítások teljeskörűsége és pontossága
     - Közzétételek teljeskörűsége és pontossága
3) **Könyvvizsgáló dokumentált eljárásai, bizonyíték gyűjtése**
   - A FN utáni és mérlegkészítés előtti, valamint MK utáni események felmérése során szükséges
     - interjút készíteni a vezetéssel a jelentősebb döntésekről, változásokról
     - igazgatósági, felügyelő bizottsági, tulajdonosi határozatokat bekérni és áttekinteni azokat mérlegelve a hatásukat
     - Jelentős új szerződések, szándéknyilatkozatok áttekintése a hatások mérlegelésével
     - Peres ügyek áttekintése, jogi teljességi nyilatkozatok (frissített) bekérése

Fordulónap utáni események bizonyítékai és hatásaik

3) Könyvvizsgáló dokumentált eljárásai, bizonyíték gyűjtése *(folyt.)*

- Főkönyvet/teljes könyvelési állományt elkérni (FN után lehetőleg az audit jelentés dátumáig) és a szükséges eljárásokat elvégezni, mint pl. furcsa, szokatlan mozgások áttekintése vagy nem a várakozásoknak megfelelően alakuló egyenlegek megértése
- Bankkivonatokat teljeskörűen elkérni, majd a mozgásokat az általunk meghatározott limit felett tesztelni
  - Dokumentálható az ún. „search" keretében is, a lényeg, hogy a potenciális audit kockázatot fedjük
  - Kérdés, hogy listát kapunk a teljes könyvelésből vagy a tényleges bankkivonat állomány áll a rendelkezésünkre
    - ha az előbbi, akkor IPE teszt (*ügyfél által előállított adatok tesztje*) szükséges nem hatékony IT környezet esetén *(lásd az Informatikai résznél)*
- Bejövő számlákat teljeskörűen elkérni és általunk meghatározott érték felett tesztelni – szintén a search keretében dokumentálható
  - Belföldi számlák esetében a NAV adatbázis használata megfelelő lehet IPE teszt nélkül
  - Külföldi számlák nincsenek a NAV adatbázisban, így iktatórendszerre kell hagyatkozni
    - Hatékony az IT környezet vagy sem? – ha nem, akkor további eljárásra van szükség (riportok validálása)
- Ha vannak közzétételek (negyedéves riportok, egyéb közzétételek) vagy vezetőségi riportok, azok áttekintése
- FN utáni események kérdőívét elkészíteni és kitöltetni az ügyfél vezetésével
  - Audit jelentés dátumával egyezzen meg, vagy ahhoz nagyon közel essen

Teljességi nyilatkozat és a vezetés nyilatkozatai

1) **ISA 240, ISA 260, ISA 580 alapján**
   - A vezetés írásbeli nyilatkozatai könyvvizsgálati bizonyítékok, amelyek önmagukban nem nyújtanak elegendő és megfelelő bizonyítékot
     - tehát szükségesek, de nem elégségesek
   - Nyilatkozatok célja, hogy
     - Megerősítsék a vezetés felelősségét a vonatkozó kérdésekben
     - Egyéb könyvvizsgálati bizonyítékokat támasszanak alá (pl. egy alsóbb szintű döntést megerősítsen)
       - *Üzleti tervet, vállalkozás folytatásának elve érvényesülésének kiértékelését, becsléseket*
     - Az esetleges eltéréseket kezelje
2) **Audit kockázat**
   - Nem születnek meg, vagy nem megfelelő tartalommal születnek meg a vezetés nyilatkozatai
3) **Könyvvizsgáló dokumentált eljárásai, bizonyíték gyűjtése**
   - Teljességi nyilatkozaton kívüli nyilatkozatok
     - Auditor saját szakmai meggyőződése alapján kéri az általa meghatározott területek kapcsán az általa meghatározott tartalommal
   - Teljességi nyilatkozat, amelyben a vezetés kijelenti, hogy
     - Eleget tett a pénzügyi kimutatások elkészítésével kapcsolatos felelősségének
     - Minden releváns információt rendelkezésre bocsátott
     - Minden gazdasági eseményt, ügyletet megfelelően rögzített
     - ***Új teljességi nyilatkozat formátum elérhető az MKVK Szakértői Bizottság oldalán***
     - ***MI vonatkozás is van benne!***

Vezetés szakértője által előállított dokumentumok

1) **A vezetés saját feladatainak elvégzéséhez külső szakértőt vehet igénybe**
   - Auditok során leginkább érintett területek lehetnek:
     - Piaci értékelések - vállalatértékelések, ingatlan értékelések
     - Jogi problémák kezelése – peres eljárások
     - Adózási kérdések, adózási dokumentációk – pl. transzferár helyi dokumentum
   - A felelősség továbbra is a vezetésnél marad
2) **Audit kockázat**
   - Auditok során felhasznált vezetés szakértőinek dokumentumai nem kellően megalapozottak, így téves következtetésekhez vezethetnek
3) **Könyvvizsgáló dokumentált eljárásai (ISA 500)**
   - Mérlegelni szükséges a felhasznált információ relevanciáját és megbízhatóságát
   - Értékelni kell a vezetés szakértőjének kompetenciáját, képességeit és tárgyilagosságát, beleértve a függetlenségét is
   - El kell olvasni és fel kell dolgozni a szakértői anyagban leírtakat, ehhez a végleges változatból szükséges dolgozni
   - Értékelni kell, hogy a vezetés által elfogadott szakértői dokumentum megfelelő könyvvizsgálati bizonyíték –e
   - Ha a saját ellenőrző eljárásaink alapján (pl. a jelentősebb input adatok vonatkozásában - yield, WACC, diszkontlábak, jövőbeni cash-flow – vagy maga a kalkulációs modell vonatkozásában) úgy látjuk, hogy a szakértői anyag ellentmondásos, vagy nem megbízható, akkor
     - további eljárásokat szükséges végezni az ellentmondások feloldására
     - mérlegelni kell ezek hatását a könyvvizsgálatra és a könyvvizsgálói jelentésre

Vezetés szakértője által előállított dokumentumok

3) Könyvvizsgáló dokumentált eljárásai (ISA 500 és ISA 620) – *Folyt.*

- Az előző oldalon ismertetett feladatok komplexitása ÉS általában az adózási, piaci értékelési vagy jogi kérdésekkel kapcsolatos szakértői anyagok összetettsége és specialitása **szükségessé teszi**, teheti **saját szakértő bevonását** a kellően megalapozott következtetés elérése céljából (ISA 620)
- Minőségirányítási rendszer dokumentációnkban szükséges rögzíteni, hogy mikor, milyen körülmények esetén indokolt szakértő bevonása, illetve milyen módon, milyen feltételek figyelembevételével kerül kiválasztásra a bevonandó szakértő
- Saját szakértő bevonása esetén
  - Dokumentált formában értékelni kell a saját szakértőnk kompetenciáját, tapasztalatát és függetlenségét
  - Dokumentálni szükséges az általa végzett eljárásokat és az általa készített szakértői véleményt
  - Ki kell értékelni a szakértő véleményét, illetve a saját szakértőnkkel közös véleményt szükséges kialakítani

Információ-technológiai aspektusok - I

1) **ISA 500 alapján**
   - Az ügyféltől kapott, az ügyfél által előállított információk esetén az auditornak
     - Bizonyítékot kell szereznie a pontosságról és teljességről
     - Értékelnie kell, hogy a kapott információk kellően pontosak és részletesek, teljeskörűek-e
2) **Audit kockázat**
   - A kapott információk, listák nem teljeskörűek és nem pontosak
     - Elektronikus információk vs papíron átadott információk – módosíthatóság kockázata szignifikánsan megnövekedett
     - Ezáltal a kapott információk megbízhatósága lecsökkent, amit megfelelő szkepticizmussal szükséges kezelni
3) **Auditor feladatai, dokumentálandó eljárásai**
   - Informatikai környezet felmérése és ellenőrzése, tesztelése után megállapítani, hogy **hatékony-e az IT környezet,** azaz
     - hagyatkozhatunk-e a rendszerekből rendelkezésünkre bocsátott anyagokra/listákra (hatékony IT környezet)
       - *ezt informatikai szakember bevonásával szükséges megtenni, ha az auditor nem informatikus*
     - nem hagyatkozhatunk (nem hatékony az IT környezet), így TESZTELNI szükséges azokat (pl. riport validáció, egyéb eljárások)
4) **Audit eljárások**
   - eljárásokat végzünk a teljeskörűségre, pl. teljes könyvelési állomány NY, +, -, Z; naplósorszámok folyamatossága,
     - Figyelem, számos könyvelőszoftverből nyom nélkül lehet törölni! – különböző időpontbéli állományok összevetése szükséges
   - **ügyfél által készített riportokon validációt** végzünk, mint pl.
     - teszteljük az adatállományban lévő információkat alapbizonylatokhoz (bankkivonathoz, számlához, TIG-hez, stb)
     - Algoritmusokat ellenőrzünk: vevő vagy készletkorosítást újraszámolunk bizonylatok alapján

Információ-technológiai aspektusok II – külső megerősítések

1) Külső (harmadik feles) megerősítések az ISA 505 alapján

- Külső megerősítés = harmadik fél által a könyvvizsgálónak közvetlenül adott írásbeli válasz
- Könyvvizsgálati bizonyíték megbízhatóságára vonatkozó alapelvek alapján a külső feles megerősítések a legerősebb bizonyítékok lehetnek, tekintve
  - ha független külső forrásból származik, akkor megbízhatóbb
  - ha közvetlenül a könyvvizsgáló kapja, szerzi meg, akkor megbízhatóbb
  - ha írásban, dokumentált formában létezik, akkor megbízhatóbb

2) Audit kockázat

- Külső megerősítésként fogadunk el és használunk fel olyan evidenciát, amely nem bír az előző pontnál felsorolt jellemzőkkel

3) Auditor feladatai és eljárásai

- A könyvvizsgálónak ellenőrzése alatt kell tartania
  - a megerősítendő információt – saját formaleveleket javasolt használni
  - a megerősítő felet – könyvvizsgáló választja ki mintavételezési módszertana alapján
  - a kérések kiküldését és visszaérkezését – ***email, confirmation.com – közvetlenül könyvvizsgáló kapja biztosítandó az adatokban, információkban való módosulás elleni védelmet!***
  - A válaszokat ki kell értékelni, ha szükséges további eljárásokat kell végezni és bizonyítékokat kell szerezni, ahogy hiányzó válaszok esetén is
    - Teszteléseket kell végezni alapbizonylatokhoz (szerződés, számla, TIG, bank, stb.)

Köszönjük a figyelmet és jó munkát kívánunk!